ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

Қўлёзма ҳуқуқида
УДК 378:338:39 (575.1)

Абдусаломова Шаҳодат Шерзод қизи

ЎРТА МАХСУС, КАСБ-ҲУНАР ТАЪЛИМИ МУАССАСАЛАРИ ЎҚУВЧИЛАРИНИ ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИ ЖАРАЁНИДА КАСБ-ҲУНАРГА ЙЎЛЛАШНИНГ ИЖТИМОИЙ-ПСИХОЛОГИК АСОСЛАРИ

5А111001-“*Касб таълими назарияси ва амалиёти (иқтисодиёт)*”

МАГИСТР
академик даражасини олиш учун ёзилган
Диссертация

Илмий раҳбар:
п.ф.д., проф. М.Ф.Ҳакимова

Тошкент – 2019 йил

Мазкур магистрлик диссертация ишида бўлажак иктисодчи мутахассисларни касбий фаолиятга тайёрлашда интегратив ва дифференциал ёндашув, психологик-педагогик назарий ва амалий билимларни интеграциялаш, умумкасбий ва ихтисослик билимлар интеграцияси, бўлажак мутахассисларни касбий фаолиятга тайёрлашда фан, таълим ва ишлаб чикариш интеграциясини амалга ошириш асосида касбий фаолиятга тайёргарликни такомиллаштириш моделини ишлаб чикиш каби масалалар, шунингдек ёшларни касб-ҳунар танлашга педагогик-психологик усуллар, жамиятнинг умумий таъсири оркали тайёрлаш, тарбиялаш, касбий тарбия жараёнининг натижаларини объектив баҳолаш ҳамда касбий шаклланишни тўғри режалаштириш узлуксиз таълим тизимида кўпгина касбий ташхис методикаларидан фойдаланиш, яъни ҳар бир ўсмир ёки ўспириннинг аклий имкониятлари, шахсий хусусиятлари, кизикишлари, кадриятлари ҳамда бўлажак касбига бўлган муносабатларини аниклаш кабилар бўйича муҳим маълумотлар келтирилган.

This master's degree dissertation describes developing the professional teaching of future economists on the base of integrated and differential approaches of professional training, integration of psychological and pedagogical theoretical and practical knowledge, integration of professional and specialized knowledge, integration of science, education and involving of future professionals into professional activity development issues, as well as pedagogical and psychological methods for the selection of young people in the field of their profession, the general impact of the society, objective assessment of professional learning outcomes, and proper planning of vocational training. There were using a variety of professional diagnostic methods in the continuous education system for example the mental capabilities, personal characteristics of each teenager or teenagers, identifying relationships with interests, values, and relationships with the future profession.

Магистрлик диссертацияси иши "Касб таълими (иктисодиёт)" кафедрасида дастлабки ҳимоядан ўтган. _3_ -сонли баённома «_10_» _июнь_ 2019 йил

Илмий раҳбар: М.Ф. Ҳакимова ______ 28.06.2019
(имзо) (сана)

Магистр: Ш.Ш. Абдусаломова ______ 28.06.2019
(имзо) (сана)

«Ҳимояга рухсат этилади»

"Касб таълими (иктисодиёт)" кафедраси
мудири доц. А.А. Исламов______

«_28_» _июнь_ 2019 йил

Ҳимоя 2019 йил «_1_» _07_ соат _14⁰⁰_ да Тошкент давлат иктисодиёт университетида бўлиб ўтади.

МУНДАРИЖА

КИРИШ.................... 3

I БОБ ЎРТА МАХСУС, КАСБ-ҲУНАР ТАЪЛИМИ МУАССАСАЛАРИ ЎҚУВЧИЛАРИНИ ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИ ЖАРАЁНИДА КАСБ-ҲУНАРГА ЙЎЛЛАШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ

1.1. Касб-ҳунар таълими муассасалари ўқувчиларини касб-ҳунарга йўллашнинг илмий-назарий ва методологик асослари.................... 13

1.2. Таълим муассасаларида мутахассис кадрлар тайёрлашнинг мазмуни, мақсади ва вазифалари.................... 20

1.3. Ўқув машғулотлари жараёнида ўқувчиларни касб-ҳунарга йўллашнинг бугунги кундаги аҳволи.................... 26

Биринчи боб бўйича хулоса.................... 31

II БОБ КАСБ-ҲУНАР ТАЪЛИМИ МУАССАСАЛАРИ ЎҚУВЧИЛАРИНИ ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИ ЖАРАЁНИДА КАСБ-ҲУНАРГА ЙЎЛЛАШНИНГ ПЕДАГОГИК МЕХАНИЗМЛАРИ

2.1. Касб-ҳунар таълими муассасалари ўқувчиларини касб-ҳунарга йўллаш шарт-шароитлари.................... 33

2.2. Ўқув машғулотлари жараёнида ўқувчиларни касб-ҳунарга йўллашга қўйиладиган асосий талаблар.................... 40

2.3. Ўқувчиларни касб-ҳунарга йўллашнинг самарали шакл, метод ва воситалари.................... 47

Иккинчи боб бўйича хулоса.................... 55

III БОБ КАСБ-ҲУНАР ТАЪЛИМИ МУАССАСАЛАРИ ЎҚУВЧИЛАРИНИ ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИ ЖАРАЁНИДА КАСБ-ҲУНАРГА ЙЎЛЛАШ САМАРАДОРЛИГИ

3.1. Ўқув машғулотлари жараёнида касб-ҳунар коллежи ўқувчиларини касб-ҳунарга йўллаш технологияси.................... 57

3.2. Коллеж ўқувчиларини касб-ҳунарга йўллаш бўйича тажриба-синов ишларининг ташкил этилиши.................... 64

3.3. Ўқув машғулотлари жараёнида ўқувчиларни касб-ҳунарга йўллаш самарадорлиги.................... 78

Учинчи боб бўйича хулоса.................... 85

ХУЛОСА ВА ТАКЛИФЛАР.................... 87

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ.................... 91

ИЛОВАЛАР.................... 96

КИРИШ

Диссертация мавзусининг асосланиши ва унинг долзарблиги:

Жаҳон ҳамжамияти билан интеграциялашув жараёни кечаётган ҳозирги вақтда ривожланишнинг асосий омиллари сифатида жамият аъзоларининг фаоллиги даражаси эътироф этилмоқда. Бу ўз навбатида, барча даврларда бўлгани каби ёшларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш ва рағбатлантириш жараёнини ташкил этиш тизимини такомиллаштириш, ўқувчи-ёшларда мустақиллик, ижодий ташаббускорлик, касб-ҳунарни онгли эгаллаш ва ижтимоий масъулиятни ривожлантиришнинг янги педагогик механизмларини яратиш, мавжудларини такомиллаштириш, ёшларга оид давлат сиёсатини изчил ва самарали амалга ошириш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш заруриятининг юзага келишига сабаб бўлмоқда[1].

Юртимизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг муваффақияти таълим-тарбия тизимини ўзгартириш, уни ҳозирги замон талаблари даражасига кўтариш, шу жамиятда яшаётган фуқароларнинг интеллектуал ва маънавий салоҳиятини оширишга боғлиқ. Шу мақсадни амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947 сонли "Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар Стратегияси тўғрисида"ги Фармонида узлуксиз таълим тизимини такомиллаштириш, меҳнат бозорининг замонавий эҳтиёжларига мувофиқ юқори малакали кадрларни тайёрлаш, илмий ва инновация ютуқларини амалиётга жорий этишнинг самарали механизмларини яратиш ва бошқа вазифалар таълим тизими соҳасидаги устувор йўналишлар сифатида белгиланди[2].

Бугунги кунда замонавий жамият ўзининг тез ва чуқур ўзгарувчан тавсифига эга бўлиб, бундай ўзгаришлар жамиятчилик тузилмалари,

---

[1] Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз – Тошкент: Ўзбекистон, 2017. - 592 б.

[2] Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги "Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар Стратегияси тўғрисида"ги ПФ-4947-сон Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 йил, 6-сон, 70-модда.